

Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące
w Toruniu

Zasady oceniania z podstaw przedsiębiorczości

I Podstawa prawna oceniania z przedmiotu Podstawy Przedsiębiorczości w Uniwersyteckim Liceum Ogólnokształcącym w Toruniu:

1. Statut Uniwersyteckiego Liceum Ogólnokształcącego w Toruniu, 2023,
2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego podstaw przedsiębiorczości,
3. Program nauczania podstaw przedsiębiorczości,
4. Ustawa o systemie oświaty,
5. Ustawa prawo oświatowe,
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

II Ocenianie wewnętrzne z podstaw przedsiębiorczości

1. Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia polegające na rozpoznawaniu przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego podstaw przedsiębiorczości.
2. Nauczyciel indywidualizuje pracę z uczniem na zajęciach podstaw przedsiębiorczości odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.
3. Ocenianie ucznia ma na celu:
 - 1) systematyczne obserwowanie postępów edukacyjnych ucznia w zakresie opanowania treści oraz umiejętności określonych w podstawie programowej,
 - 2) rozwijanie uzdolnień i zainteresowań ucznia w zakresie tematyki oraz specyfiki podstaw przedsiębiorczości,
 - 3) kształtowanie umiejętności poszukiwania, weryfikowania oraz prezentowania informacji o gospodarce, przedsiębiorczości, zachowaniu się na rynku pracy oraz rozumienia mechanizmów rządzących gospodarką,
 - 4) wdrażanie ucznia do systematycznej, sumiennej i efektywnej pracy,
 - 5) kształtowanie postawy samodzielności, samokontroli i samooceny,
 - 6) semestralne i roczne oceniania połączone z informacją zwrotną dotyczącą stopnia opanowania przez ucznia treści programowych oraz umiejętności wynikających z realizacji podstawy programowej,
 - 7) dostarczenie informacji zwrotnej rodzicom, prawnym opiekunom o postępach, zainteresowaniach, trudnościach, możliwościach i uzdolnieniach ucznia,
 - 8) bieżąco informować ucznia o jego postępach lub trudnościach w nauce oraz sposobach poprawy popełnianych błędów,
 - 9) dostarczać informacji o efektach nauczania i uczenia się uczniów,
 - 10) ustalenie stopnia szkolnego wystawionego uczniowi w ramach oceniania bieżącego, semestralnego, rocznego i końcowego.

III Przedmiot oceniania z podstaw przedsiębiorczości

Przedmiotem oceniania z podstaw przedsiębiorczości są:

- 1) wiadomości wynikające z podstaw programowych oraz programu nauczania podstaw przedsiębiorczości,
- 2) umiejętności wynikające z realizowanych na lekcjach treści programowych,
- 3) praca na lekcji oraz postawa przedsiębiorcza wynikająca ze stopnia osiągniętych przez ucznia celów programowych,
- 4) przygotowanie do zajęć lekcyjnych,
- 5) zaangażowanie ucznia w proces uczenia się,
- 6) formułowanie odpowiedzi ustnej,
- 7) wystąpienia i prezentacje na forum klasy,
- 8) udział w konkursach, olimpiadach i projektach związanych tematycznie z biznesem i zarządzaniem,
- 9) umiejętność pracy w grupie, zaangażowanie w pracę zespołu,
- 10) umiejętność pracy z materiałami źródłowymi, stopień ich przetwarzania i interpretowania,
- 11) kreatywność i postawa innowacyjna na lekcji i w szkole,
- 12) inicjatywność,
- 13) samodzielność w podejmowaniu zadań i przedsięwzięć w zakresie przedsiębiorczości,
- 14) pomysłowość,
- 15) umiejętność dokonywania obserwacji i ich opisywania oraz wyjaśniania i interpretacji,
- 17) posługiwanie się językiem związanym z tematyką ekonomiczną i przedsiębiorczością,
- 18) korzystanie z różnorodnych źródeł informacji,
- 19) stosowanie wiedzy ekonomicznej w sytuacjach praktycznych,
- 20) estetyka wykonania prac, projektów, prezentacji itp.

IV Podstawowe formy i sposoby oceniania na podstawach przedsiębiorczości

Do podstawowych form i sposobów oceniania na podstawach przedsiębiorczości należą m. in.:

- 1) sprawdziany pisemne trwające do 45 minut, zapowiedziane uczniom co najmniej na tydzień przed terminem,
- 2) sprawdziany praktyczne np. rozwiązanie problemu, rozwiązanie zadania rachunkowego, udział w scenie, przedstawienie prezentacji, udział w symulacji itp.,
- 3) kartkówki obejmujące materiał z maksymalnie trzech jednostek lekcyjnych poprzedzających lekcję, na której pisana jest kartkówka, trwające do 20 minut,
- 4) odpowiedzi ustne,
- 5) zadania bieżące (pisemne, ustne, praktyczne),
- 6) prace dodatkowe,
- 7) przygotowanie do lekcji,
- 8) aktywność na lekcji i stopień zaangażowania w trakcie wykonywania zadań oraz poleceń nauczyciela,
- 9) udział i osiągnięcia w konkursach, olimpiadach i projektach,

- 10) zaangażowanie w pracach grupowych, zespołowych i indywidualnych,
- 11) ćwiczenia i zadania rozwiązywane na lekcjach powtórzeniowych,
- 12) wypowiedzi ustne i pisemne,
- 13) zadania utrwalające,
- 14) projekty indywidualne i grupowe,
- 15) ocenianiu podlegają wszystkie wyżej wymienione formy pracy realizowane także w nauczaniu na odległość.

V Treści nauczania – wymagania szczegółowe

1. Człowiek przedsiębiorczy.

Uczeń:

- 1) przedstawia cechy, jakimi charakteryzuje się osoba przedsiębiorcza;
- 2) rozpoznaje zachowania asertywne, uległe i agresywne; odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej;
- 3) rozpoznaje mocne i słabe strony własnej osobowości; odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej;
- 4) charakteryzuje swoje role społeczne i typowe dla nich zachowania;
- 5) zna korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie;
- 6) analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym;
- 7) podejmuje racjonalne decyzje, opierając się na posiadanych informacjach i ocenia skutki własnych działań;
- 8) stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska;
- 9) przedstawia drogę, jaką dochodzi się własnych praw w roli członka zespołu, pracownika, konsumenta;
- 10) zna prawa konsumenta oraz wymienia instytucje stojące na ich straży; przedstawia zasady składania reklamacji w przypadku niezgodności towaru z umową;
- 11) odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych; wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów.

2. Rynek – cechy i funkcje.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania, odwołując się do przykładów z różnych dziedzin;
- 2) rozróżnia czynniki wytwórcze (praca, przedsiębiorczość, kapitał, ziemia i informacja) i wyjaśnia ich znaczenie w różnych dziedzinach gospodarki;
- 3) wymienia podstawowe cechy, funkcje i rodzaje rynków;
- 4) wyjaśnia okrężny obieg pieniądza w gospodarce rynkowej;
- 5) omawia transformację gospodarki Polski po 1989 r.;

- 6) charakteryzuje czynniki wpływające na popyt i podaż;
- 7) wyznacza punkt równowagi rynkowej na prostych przykładach.

3. Instytucje rynkowe.

Uczeń:

- 1) rozróżnia formy i funkcje pieniądza;
- 2) wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynkowe: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych, fundusze inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne;
- 3) oblicza procent od kredytu i lokaty bankowej, ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie;
- 4) wyjaśnia mechanizm funkcjonowania giełdy papierów wartościowych na przykładzie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie;
- 5) wskazuje różnicę między równymi rodzajami papierów wartościowych;
- 6) wymienia podstawowe wskaźniki giełdowe i wyjaśnia ich wagę w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie;
- 7) rozróżnia formy inwestowania kapitału i dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania;
- 8) oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie;
- 9) charakteryzuje system emerytalny w Polsce i wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową, a wysokością emerytury;
- 10) analizuje oferty banków, funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych.

4. Państwo, gospodarka.

Uczeń:

- 1) wymienia i charakteryzuje ekonomiczne funkcje państwa;
- 2) opisuje podstawowe mierniki wzrostu gospodarczego;
- 3) przedstawia przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę;
- 4) wymienia źródła dochodów i rodzaje wydatków państwa;
- 5) wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę;
- 6) charakteryzuje narzędzia polityki pieniężnej;
- 7) identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji;
- 8) wyjaśnia wpływ kursu waluty na gospodarkę i handel zagraniczny;
- 9) charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce;
- 10) wyszukuje informacje o aktualnych tendencjach i zmianach w gospodarce świata i Polski;
- 11) wskazuje największe centra finansowe i gospodarcze na świecie;
- 12) ocenia wpływ globalizacji na gospodarkę świata i Polski oraz podaje przykłady oddziaływania globalizacji na poziom życia i model konsumpcji.

5. Przedsiębiorstwo.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo;
- 2) omawia cele działania przedsiębiorstwa oraz sposoby ich realizacji;
- 3) sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie;
- 4) rozróżnia podstawowe formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa;
- 5) opisuje procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa;
- 6) omawia zasady pracy zespołowej i wyjaśnia, na czym polegają role lidera i wykonawcy; omawia cechy dobrego kierownika zespołu;
- 7) identyfikuje i analizuje konflikty w zespole i proponuje metody ich rozwiązania, szczególnie w drodze negocjacji;
- 8) omawia etapy realizacji projektu oraz planuje działania zmierzające do jego realizacji;
- 9) charakteryzuje zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie krajowym i międzynarodowym;
- 10) charakteryzuje czynniki wpływające na sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa.

6. Rynek pracy.

Uczeń:

- 1) omawia mierniki i skutki bezrobocia dla gospodarki oraz sposoby walki z bezrobociem;
- 2) wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka;
- 3) analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- 4) wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje;
- 5) rozróżnia sposoby zatrudnienia pracownika i interpretuje podstawowe przepisy Kodeksu pracy, w tym obowiązki i uprawnienia pracownika i pracodawcy;
- 6) sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy;
- 7) przygotowuje się do rozmowy kwalifikacyjnej i uczestniczy w niej w warunkach symulowanych;
- 8) charakteryzuje różne formy wynagrodzeń i oblicza swoje wynagrodzenie brutto i netto; wypełnia deklarację podatkową PIT, opierając się na przykładowych danych;
- 9) rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w roli pracodawcy i pracownika; wyjaśnia zjawisko mobbingu w miejscu pracy oraz przedstawia sposoby przeciwdziałania.

VI Wymagania na poszczególne stopnie szkolne.

1. Uwagi ogólne:

- 1) Oceny cząstkowe mają tę samą wagę.
- 2) Ocenę śródroczną uczeń może otrzymać ze znakiem „+” w przypadku, gdy osiąga wyniki na ocenę niższą ale nie osiąga wszystkich wymagań na ocenę wyższą.

- 3) Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego średnia arytmetyczna ocen cząstkowych wynosi co najmniej 5,50 i występują oceny cząstkowe celujące.
 - 4) Ocenę bardzo dobrą + otrzymuje uczeń, którego średnia arytmetyczna przekracza 5,00 i nie osiąga 5,50.
 - 5) Ocenę bardzo dobrą osiąga uczeń, którego oceny cząstkowe wskazują na opanowanie treści w zakresie oceny bardzo dobrej. W przypadku pozostałych ocen zasady te stosuje się odpowiednio.
 - 6) Ocenę cząstkową można poprawić na zasadach uzgodnionych z nauczycielem nie później niż dwa tygodnie od poinformowania ucznia o uzyskanej ocenie cząstkowej.
 - 7) Oceny uzyskane przez ucznia w wyniku kształcenia na odległość są równoważne ocenom uzyskanym podczas zajęć edukacyjnych realizowanych w systemie klasowo – lekcyjnym w Szkole.
2. Uczeń uzyskuje daną ocenę w zależności od spełnienia określonych wymagań edukacyjnych. Obowiązują następujące kryteria wymagań edukacyjnych na poszczególne stopnie szkolne obowiązujące przy ocenie bieżącej (oceny cząstkowe) oraz ocenie śródrocznej i klasyfikacyjnej końcoworocznej.

3. Szczegółowe wymagania na poszczególne stopnie szkolne:

1) Uczeń otrzymuje ocenę celującą, gdy:

- został laureatem olimpiad przedmiotowych tematycznie związanych z przedmiotem,
- w pełni opanował materiał przewidziany podstawą programową,
- jego wypowiedzi są wyczerpujące pod względem faktograficznym i poprawne merytorycznie,
- swobodnie operuje faktami,
- wyciąga właściwe wnioski na podstawie przedstawionych informacji,
- porównuje wnioski i popiera wieloma przykładami,
- jest aktywny na lekcji, często zabiera głos na tematy związane z lekcją,
- systematycznie przygotowuje się do lekcji,
- dzieli się informacjami zaczerpniętymi z dodatkowych źródeł i potrafi je interpretować.

2) Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, gdy:

- jego wypowiedzi są wyczerpujące pod względem faktograficznym,
- swobodnie operuje faktami,
- dostrzega analogie oraz wyciąga właściwe wnioski,
- porównuje wnioski i popiera przykładami.

3) Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, gdy:

- samodzielnie przedstawia większość wymagań treści podstawy programowej,
- przedstawia treści poprawne pod względem języka przedmiotu, ale nie wyczerpał zagadnienia w pełni,
- dopuszczalne są nieliczne drugorzędne błędy.

4) Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, gdy:

- zna ważniejsze fakty (posiada wiedzę podstawową),
- potrafi zinterpretować przedstawione fakty,
- odpowiedzi odbywają się przy wsparciu nauczyciela,
- w wypowiedzi zdarzają się nieliczne błędy rzeczowe i językowe.

5) Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, gdy:

- posiada niezbędną wiedzę merytoryczną,
- posiadana wiedza jest niezbędna z punktu widzenia realizacji celów przedmiotu i konieczna do dalszego kształcenia,
- podczas odpowiedzi popełnia błędy, zarówno w zakresie wiedzy merytorycznej, jak i w sposobie jej prezentowania,
- zna podstawowe fakty i przy pomocy nauczyciela udziela odpowiedzi na postawione pytania.

6) Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, gdy nie spełnia kryteriów określonych na ocenę dopuszczającą.

4. Ze szczegółowymi wymaganiami edukacyjnymi na poszczególne oceny, uwzględniającymi realizowany program nauczania, uczeń zostaje zapoznany na początku roku szkolnego.

5. W ocenianiu sumującym obowiązują następujące kryteria (przeliczenie uzyskanej liczby punktów na stopnie szkolne):

Przedział procentowy uzyskanych punktów	Ocena
do 40 %	niedostateczny
powyżej 40 %	dopuszczający
powyżej 45 %	dopuszczający plus
powyżej 50 %	dostateczny minus
powyżej 55 %	dostateczny
powyżej 65 %	dostateczny plus
powyżej 70 %	dobry minus
powyżej 75 %	dobry
powyżej 85 %	dobry plus
powyżej 90 %	bardzo dobry minus
powyżej 93 %	bardzo dobry
powyżej 96 %	bardzo dobry plus
powyżej 98 %	celujący

VII Warunki i tryb uzyskania oceny rocznej wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna.

1. Po uzyskaniu informacji o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej uczniów w przypadku woli uzyskania wyższej oceny klasyfikacyjnej zgłasza ten fakt nauczycielowi przedmiotu.
2. Uczniów uzgadnia z nauczycielem warunki i tryb uzyskania wyższej oceny klasyfikacyjnej niż przewidywana ocena klasyfikacyjna.
3. Uczniów w uzgodnieniu z nauczycielem zalicza wyznaczone przez nauczyciela treści podstawy programowej realizowane w bieżącym roku szkolnym.
4. Uczniów zalicza treści programowe w terminach i formach uzgodnionych z nauczycielem.
5. Przystąpienie do wskazanych treści podstawy programowej odbywa się najpóźniej 3 dni robocze przed terminem ustalenia oceny rocznej.
6. Uczniów otrzymuje wyższą ocenę roczną w przypadku, gdy uzyska co najmniej 90% maksymalnej liczby punktów ze wszystkich uzgodnionych z nauczycielem treści podstawy programowej, do których jest zobowiązany przystąpić.

VIII Kryteria oceny projektu, pracy zespołowej, grupowej

Obowiązują następujące kryteria oceniania projektu, pracy zespołowej, grupowej:

- 1) związek treści z celami: zgodność merytoryczna z tematem, dobór informacji, poprawność merytoryczna, terminologiczna i językowa,
- 2) logika układu prezentacji (wstęp, przedstawienie zagadnienia, wnioski),
- 3) ogólne wrażenie np. płynność prezentacji, tempo, wykorzystanie ICT,
- 4) profesjonalizm w zakresie zagadnień objętych tematem,
- 5) umiejętność odpowiedzi na pytania,
- 6) rzetelność,
- 7) terminowość,
- 8) podział pracy w grupie,
- 9) zaangażowanie,
- 10) autorefleksja (umiejętność samooceny).

Szczegółowe wymagania edukacyjne obowiązujące na lekcjach Podstaw Przedsiębiorczości opracowane zostały w oparciu o materiały Wydawnictwa „Nowa Era”

Wymagania edukacyjne „Krok w przedsiębiorczość”

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
I. Człowiek przedsiębiorczy				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest przedsiębiorczość • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>osobowość, empatia, aktywne słuchanie, komunikacja społeczna, komunikacja interpersonalna, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, negocjacje, perswazja, kompromis, manipulacja</i> • wymienia podstawowe style negocjacji • wyjaśnia, czym są bariery komunikacyjne, i podaje ich przykłady • wskazuje cechy i umiejętności przydatne podczas negocjacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy osoby przedsiębiorczej • wyjaśnia, czym jest komunikacja interpersonalna, i omawia przebieg tego procesu, charakteryzując poszczególne jego elementy/fazy • wyjaśnia znaczenie komunikacji niewerbalnej w życiu codziennym • rozróżnia i charakteryzuje wybrane elementy mowy ciała • wyjaśnia, na czym polega strategia „wygrana-wygrana” stosowana w negocjacjach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje mocne i słabe strony własnej osobowości • rozróżnia i charakteryzuje wybrane formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej • wymienia i charakteryzuje elementy skutecznej komunikacji • wskazuje różnice między poszczególnymi stylami negocjacji • wymienia przykłady błędów w prowadzeniu negocjacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę przedsiębiorczości w gospodarce • wyjaśnia znaczenie umiejętności komunikowania się w życiu codziennym • omawia zasady prowadzenia skutecznych negocjacji • wymienia przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji i omawia negatywne skutki ich stosowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby zwiększania kreatywności pracowników • podaje różnicę między technikami manipulacyjnymi a technikami negocjacyjnymi
II. Gospodarka rynkowa				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gospodarka rynkowa, mechanizm rynkowy, popyt, podaż, cena, dobra komplementarne, dobra substytucyjne, rynek, cena równowagi rynkowej, nadwyżka rynkowa, niedobór rynkowy, konsument,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje najważniejsze różnice między gospodarką centralnie sterowaną a gospodarką rynkową • wymienia główne podmioty gospodarki rynkowej • podaje różnice między rynkiem producenta a rynkiem konsumenta 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym był plan Balcerowicza • wymienia i charakteryzuje główne modele struktur rynkowych (monopol, oligopol, konkurencja monopolistyczna, konkurencja doskonała) • wskazuje zależność między cenami dóbr 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty świadczące o nieefektywności gospodarki centralnie sterowanej • wskazuje zalety gospodarki rynkowej na tle gospodarki nakazowo-rozdzielczej • wykazuje zależności między podmiotami gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działania składające się na proces transformacji gospodarczej w Polsce • wyjaśnia, jakie czynniki, oprócz popytu, wpływają na cenę (na przykładzie cen paliwa) • wyjaśnia, na czym polega zjawisko zmony cenowej

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<p><i>gwarancja, reklamacja, interwencjonizm państwowy, dobra publiczne, wzrost gospodarczy, rozwój gospodarczy, siła nabywcza waluty, cykl koniunkturalny, budżet państwa, podatek, dług publiczny</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia filary gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej wymienia funkcje rynku wyróżnia rodzaje rynku ze względu na zasięg przestrzenny dzieli rynek ze względu na przedmiot wymiany wyjaśnia, czym jest prawo popytu i prawo podaży wyjaśnia znaczenie terminów <i>polityka makroekonomiczna</i> i <i>polityka mikroekonomiczna</i> i charakteryzuje różnicę między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia typy rynku finansowego wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące popyt wymienia i charakteryzuje pozacenowe czynniki kształtujące podaż podaje różnice między reklamacją a gwarancją wymienia i charakteryzuje podstawowe prawa konsumenta wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje ekonomiczne państwa wymienia i charakteryzuje narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę wyjaśnia różnicę między nominalnym a realnym PKB wymienia główne źródła dochodów budżetu państwa wymienia główne wydatki z budżetu państwa 	<p>komplementarnych i dóbr substytucyjnych a wielkością popytu</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zjawiska nadwyżki rynkowej i niedoboru rynkowego wymienia instytucje zajmujące się ochroną konsumentów oraz określa cele i zadania tych instytucji przedstawia drogę, którą dochodzi się własnych praw w roli konsumenta z uwzględnieniem metod pozasądowych wyróżnia prawa przysługujące konsumentom w wypadku zakupów na odległość, w tym także przez internet określa przyczyny ingerencji państwa w gospodarkę określa cele polityki gospodarczej, a w jej ramach – polityki fiskalnej i polityki monetarnej rozdziela i opisuje wybrane mierniki wzrostu gospodarczego i wskaźniki rozwoju gospodarczego wymienia fazy cyklu koniunkturalnego charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> określa rodzaje rynków występujących w najbliższym otoczeniu wymienia akty prawne dotyczące ochrony praw konsumenta wykazuje potrzebę wspierania konkurencji i walki z monopolem analizuje na przykładzie przebieg krzywej podaży i krzywej popytu, wyznacza punkt równowagi rynkowej na prostych przykładach przedstawia zasady składania reklamacji towaru przedstawia argumenty za ingerencją państwa w gospodarkę i przeciw niej porównuje wartości wybranych wskaźników wzrostu i rozwoju gospodarczego dla Polski z wartościami wskaźników dla innych państw formułuje wnioski dotyczące poziomu rozwoju gospodarczego państwa na podstawie analizy właściwych wskaźników ekonomicznych omawia przebieg klasycznego cyklu koniunkturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> dyskutuje na temat metod przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym w gospodarce krajowej i gospodarce światowej klasyfikuje państwa na podstawie wartości wskaźnika rozwoju społecznego (HDI) wyjaśnia, dlaczego wskaźnik PKB <i>per capita</i> ma ograniczoną użyteczność dla porównywania jakości życia obywateli różnych państw określa fazę cyklu koniunkturalnego, w której znajduje się polska gospodarka, na podstawie analizy wskaźników aktywności gospodarczej

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
		<ul style="list-style-type: none"> wymienia, rozróżnia i opisuje podstawowe zasady budżetowe wymienia, rozróżnia i charakteryzuje funkcje budżetu państwa 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zachowania gospodarki w kolejnych fazach cyklu koniunkturalnego interpretuje wysokość i przyrost PKB ocenia znaczenie deficytu budżetowego i długu publicznego dla gospodarki formułuje wnioski na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących wartości deficytu budżetowego i długu publicznego państwa w relacji do PKB 	
III. Finanse				
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pieniądz, siła nabywcza, inflacja, stopa inflacji, rynek finansowy, bank, depozyt, limit debetowy, kapitalizacja odsetek, karta płatnicza, kredyt, kredyt konsumencki, rzeczywista roczna stopa oprocentowania, pożyczka, zastaw hipoteczny, spread walutowy, zdolność kredytowa, inwestowanie, instrument finansowy, papiery wartościowe, obligacje, akcje, dywidenda, makler, indeks giełdowy, ceduła giełdowa, hossa, bessza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia ewolucję form pieniądza wymienia, rozróżnia i charakteryzuje formy pieniądza przedstawia podział instytucji finansowych według wybranych kryteriów wymienia elementy systemu bankowego w Polsce rozdziela rodzaje banków ze względu na dominującą działalność wyjaśnia rolę banku centralnego w gospodarce wyjaśnia zasady funkcjonowania lokat 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje właściwości (cechy) pieniądza wymienia i opisuje funkcje pieniądza omawia skutki inflacji przedstawia sposoby przeciwdziałania inflacji wymienia i charakteryzuje zakres działania najważniejszych instytucji rynku finansowego w Polsce, w tym m.in. Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznika Finansowego, SKOK-ów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, towarzystw funduszy inwestycyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian wartości pieniądza (siła nabywcza) objaśnia obieg pieniądza w gospodarce identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji wyjaśnia rolę instytucji finansowych w gospodarce i życiu człowieka wyjaśnia, na czym polega polityka pieniężna banku centralnego identyfikuje rodzaje polityki pieniężnej prowadzonej przez NBP 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są kryptowaluty opisuje, jak zmieni się funkcja banku centralnego w przypadku wejścia Polski do strefy euro wyjaśnia różnice między stałym a zmiennym oprocentowaniem lokat terminowych omawia konsekwencje zaciągania szybkich „pożyczek bez BIK-u” wymienia typy obligacji skarbowych w Polsce rozdziela ceny akcji (nominalna, emisyjna,

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między bankami komercyjnymi a bankami spółdzielczymi • podaje funkcje banku centralnego • wymienia podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP • wymienia podstawowe rodzaje usług finansowych oferowanych przez banki i SKOK-i • rozróżnia rodzaje rachunków bieżących • omawia zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej • wskazuje różnice między kredytem a pożyczką • wskazuje różnice między oszczędzaniem a inwestowaniem • wyjaśnia, czym są fundusze inwestycyjne 	<p>bankowych oraz wymienia i charakteryzuje ich rodzaje</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia podstawowe prawa przysługujące kredytobiorcy w przypadku umowy kredytu konsumenckiego • wymienia i omawia kryteria wyboru najlepszego kredytu • wskazuje różnice między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych • wyjaśnia, czym jest emisja akcji i jakie są jej zasady • rozróżnia formy inwestowania kapitału • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>jednostka uczestnictwa</i>, <i>certyfiakat inwestycyjny</i> • wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru formy inwestycji • wymienia i omawia rynki giełdowe na GPW w Warszawie • podaje podstawowe indeksy na GPW • wymienia i charakteryzuje instytucje rynku kapitałowego w Polsce 	<p>Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego czy podmiotów świadczących usługi płatnicze</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje funkcje banku centralnego • omawia podstawowe narzędzia polityki pieniężnej NBP • określa znaczenie Rady Polityki Pieniężnej dla realizacji celu inflacyjnego poprzez kształtowanie stóp procentowych • identyfikuje rodzaje kart płatniczych • wyjaśnia zasady wyboru najlepszej lokaty • identyfikuje rodzaje kredytów według kryteriów: okresu kredytowania, waluty kredytu, przeznaczenia kredytu • ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie • wskazuje rolę Biura Informacji Kredytowej (BIK) w procesie przyznawania kredytów, • identyfikuje rodzaje inwestycji według różnych kryteriów (przedmiot inwestycji, podmiot inwestowania) • rozróżnia i charakteryzuje inwestycje rzeczowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między zmianą stóp procentowych przez NBP a oprocentowaniem kredytów udzielanych osobom fizycznym i przedsiębiorcom przez banki • oblicza należne odsetki od lokat terminowych z uwzględnieniem różnego oprocentowania i różnej kapitalizacji • oblicza realną stopę procentową lokaty terminowej • wykazuje zależność między częstotliwością kapitalizacji odsetek a wielkością należnych odsetek od lokaty bankowej • porównuje oferty wybranych usług banków komercyjnych i spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i pozabankowych instytucji pożyczkowych • wymienia najważniejsze kryteria oceny zdolności kredytowej stosowane przez banki • oblicza należne odsetki od zaciągniętego kredytu • analizuje przykładową umowę pożyczki gotówkowej • określa rodzaje akcji ze względu na sposób 	<p>rynkowa)</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady etycznych oraz nieetycznych praktyk i zachowań na rynku finansowym • wyjaśnia, na czym polega dywersyfikacja portfela inwestycyjnego

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
		i finansowe <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje obligacji ze względu na emitenta • dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania • omawia rolę funduszy inwestycyjnych w gospodarce • określa miejsce GPW w systemie rynku kapitałowego w Polsce • omawia systemy notowań na GPW • wyjaśnia znaczenie podstawowych indeksów giełdowych dla podejmowania decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie • omawia rolę giełdy w gospodarce 	przenoszenia własności oraz według uprawnień właścicieli akcji <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wady i zalety wybranych instrumentów finansowych • wykazuje zależność między czasem a zyskiem z inwestycji oraz między ryzykiem a zyskiem z inwestycji • wyjaśnia znaczenie korzystania z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przy podejmowaniu decyzji finansowych • wymienia rodzaje funduszy inwestycyjnych i charakteryzuje je, uwzględniając potencjalne zyski roczne oraz ryzyko wystąpienia strat • oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie • analizuje tabele z informacjami giełdowymi • wyjaśnia mechanizm funkcjonowania GPW • omawia działania, które należy podjąć przed rozpoczęciem inwestowania na giełdzie 	

IV. Podatki i ubezpieczenia

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<ul style="list-style-type: none"> • podaje definicję podatku • wyjaśnia, czym jest PIT • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zdolność do czynności prawnych, podatnik, obowiązek podatkowy, przedmiot opodatkowania, stawka podatkowa, podstawa opodatkowania</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>obowiązek podatkowy, dochód, przychód, koszty uzyskania przychodu, kwota wolna od podatku, ulga podatkowa, zaliczka na podatek dochodowy, płatnik podatku, ubezpieczyciel, ubezpieczający, ubezpieczony, polisa ubezpieczeniowa, odszkodowanie, świadczenie, likwidacja szkody</i> • wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie • wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie osobowe 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje argumenty za koniecznością płacenia podatków • wymienia przykłady ulg podatkowych w Polsce • wymienia rodzaje formularzy podatkowych • wymienia podstawowe obowiązki ubezpieczonego i ubezpieczyciela • wskazuje zależność między wysokością składki ubezpieczeniowej a zakresem ochrony oraz sumą ubezpieczenia • omawia rodzaje ubezpieczeń prywatnych osobowych • opisuje ubezpieczenia osobowe publiczne • omawia rolę Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w polskim systemie ubezpieczeń • 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje podatki według różnych kryteriów • charakteryzuje ważniejsze podatki bezpośrednie i pośrednie • omawia sposoby obliczania podatku według różnych stawek podatkowych • omawia zasady wspólnego opodatkowania • dzieli ubezpieczenia według różnych kryteriów (przedmiot ubezpieczenia, stopień swobody w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczeń) i charakteryzuje poszczególne ich rodzaje • analizuje zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia na przykładzie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków • wymienia elementy, z których powinna się składać reklamacja do ubezpieczyciela i skarga do Rzecznika Finansowego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę podatku VAT w polskim systemie podatkowym • ocenia system podatkowy w Polsce • dobiera odpowiedni formularz podatkowy do źródeł przychodu oraz sposobu jego opodatkowania • wyjaśnia zasady składania rocznej deklaracji podatkowej i obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych • wymienia i charakteryzuje kryteria wyboru ubezpieczenia AC • przedstawia argumenty za koniecznością wczesnego rozpoczęcia systematycznego oszczędzania i inwestowania środków finansowych na emeryturę • pisze reklamację do ubezpieczyciela i skargę do Rzecznika Finansowego (na przykładzie wybranego produktu finansowego – ubezpieczenia pojazdów mechanicznych) 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia argumenty za wprowadzeniem różnych form opodatkowania (podatek dochodowy progresywny i podatek liniowy) oraz przeciw ich wprowadzeniu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>dzień wolności podatkowej</i> • porównuje stopień obciążenia obywatela podatkami w różnych krajach • omawia możliwości lokowania oszczędności na przyszłą emeryturę w ramach tzw. trzeciego filaru ubezpieczeń społecznych • omawia działalność Rzecznika Finansowego

V. Praca

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>praca, aktywność zawodowa, współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia, bezrobocie, stopa bezrobocia, Kodeks pracy, stosunek pracy, świadectwo pracy, płaca</i>, • wyjaśnia, czym jest rynek pracy, i wymienia jego podmioty • wyjaśnia, na czym polega aktywne poszukiwanie pracy • omawia, jak rozpoznać własne predyspozycje i możliwości zawodowe • wskazuje najczęstsze błędy w CV i listach motywacyjnych • wymienia etapy procesu rekrutacji pracowników • wyjaśnia, czym jest rozmowa kwalifikacyjna • rozróżnia formy zatrudnienia • wymienia rodzaje umów o pracę • wymienia umowy cywilnoprawne (umowa-zlecenie i umowa o dzieło) • wymienia i omawia funkcje płacy • przedstawia zasady dobrej organizacji pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na przykładzie zawodowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i omawia bodźce skłaniające człowieka do pracy • wymienia kompetencje miękkie, na które najczęściej zwracają uwagę pracodawcy • podaje sposoby zdobycia doświadczenia zawodowego • wymienia i omawia sposoby poszukiwania pracy • podaje źródła informacji o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy • wyjaśnia, czym jest Europass CV • wyjaśnia znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie rekrutacji • wymienia zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej • wyjaśnia znaczenie <i>Kodeksu pracy</i> jako podstawowego aktu prawnego regulującego prawa i obowiązki pracowników i pracodawców • wymienia formy rozwiązania umowy o pracę • wymienia i charakteryzuje rodzaje płacy (płaca minimalna, płaca netto, płaca brutto) • wymienia i charakteryzuje rodzaje systemów płac 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka • wymienia i charakteryzuje przyczyny i konsekwencje zjawiska nierównowagi na rynku pracy • wyjaśnia, na czym polega rozpoznanie rynku pracy (z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz najczęstszych oczekiwań pracodawców) • uzasadnia konieczność jednoczesnego korzystania z kilku metod szukania pracy • omawia zasady pisania CV i listu motywacyjnego • wymienia i omawia elementy dokumentów aplikacyjnych (z uwzględnieniem Europass) • wymienia zasady dobrego prezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej • analizuje najczęstsze pytania pojawiające się w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej • wymienia najczęściej popełniane błędy podczas rozmowy kwalifikacyjnej • wymienia i omawia podstawowe zasady prawa pracy • analizuje formy wynagrodzenia wynikające 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje popyt na pracę i podaż pracy, uwzględniając czynniki wpływające na wielkość popytu na pracę i podaży pracy • wskazuje wiarygodne oferty pracy • wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje • tworzy dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy • stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska • uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych • analizuje formy zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne, a następnie wskazuje podstawowe cechy odróżniające te umowy od umowy o pracę • analizuje poszczególne rodzaje umów o pracę, a następnie wskazuje ich wady i zalety z punktu widzenia pracownika oraz pracodawcy • oblicza płacę netto oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia bezrobocie w Polsce – jego poziom i metody pomiaru • dyskutuje na temat płacy minimalnej, analizuje argumenty za jej stosowaniem i przeciw jej stosowaniu • wyjaśnia, na czym polega molestowanie seksualne

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<p>kierowcy samochodu ciężarowego</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy instytucji stojących na straży praw pracowniczych wyjaśnia, na czym polega etyka w pracy podaje przykłady etycznych i nieetycznych zachowań pracodawcy i pracownika wymienia przejawy mobbingu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika (w tym pracowników młodocianych) oraz pracodawcy wymienia wartości, którymi kieruje się etyczny pracodawca wymienia sposoby przeciwdziałania mobbingowi 	<p>z systemu płac, a następnie wskazuje wady i zalety każdej z tych form z punktu widzenia pracownika i pracodawcy</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje zapisy <i>Kodeksu pracy</i> dotyczące rodzajów urlopów przysługujących pracownikowi omawia prawa przysługujące rodzicom małych dzieci omawia rolę Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych 	<p>całkowite koszty pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia specyfikę zatrudnienia osób niepełnosprawnych analizuje straty, jakie powoduje mobbing w firmie 	
VI. Przedsiębiorstwo				
<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje ekonomiczne cele działalności gospodarczej podaje i omawia społeczne cele działalności gospodarczej wyjaśnia, kim jest przedsiębiorca wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zdolność prawna, osobowość prawna, zdolność do czynności prawnych, analiza rynku, rynek potencjalny, styl kierowania, motywowanie, efekt synergii, aktywa przedsiębiorstwa, pasywa przedsiębiorstwa, bilans, amortyzacja, rachunek zysków i strat, próg rentowności, koszt całkowity, całkowity koszt jednostkowy,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia klasyfikację wielkościową przedsiębiorstw wymienia i opisuje elementy biznesplanu wymienia i charakteryzuje podmioty przedsiębiorczości społecznej wymienia i charakteryzuje etapy zakładania własnej działalności gospodarczej wskazuje najczęstsze przyczyny niepowodzeń przedsiębiorstw wyjaśnia, na czym polega analiza rynku wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie wymienia cechy dobrego kierownika (lidera zespołu) 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje formy własności przedsiębiorstw uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu niezależnie od etapów rozwoju przedsiębiorstwa charakteryzuje formy organizacyjno-prawne działalności gospodarczej wymienia i omawia czynniki warunkujące sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa określa funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu i rozwoju małych firm, w tym start-upów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i charakteryzuje rodzaje działalności gospodarczej omawia znaczenie mikroprzedsiębiorstw w polskiej gospodarce charakteryzuje innowacyjne modele biznesu, w tym start-upy omawia zasady sporządzania biznesplanu klasyfikuje rodzaje spółek dostosowuje formę organizacyjno-prawną do profilu projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia prezentuje pomysł na własną działalność gospodarczą lub 	<ul style="list-style-type: none"> określa rodzaj działalności gospodarczej według PKD określa rolę przedsiębiorstw z sektora MŚP w funkcjonowaniu polskiej gospodarki sporządza biznesplan firmy, którą chciałby założyć wymienia i charakteryzuje formy związków spółek (korporacje, monopole, holdingi, koncerny) analizuje argumenty za ingerencją państwa w fuzje i przejęcia przedsiębiorstw w celu niedopuszczenia do nadmiernej koncentracji oraz argumenty przeciw takiej ingerencji

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
<p><i>koszty uzyskania przychodu, etyka zawodowa, kodeks etyczny, korupcja</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest biznesplan • wymienia formy organizacyjno-prawne działalności gospodarczej • wymienia elementy, które należy uwzględnić podczas opracowywania koncepcji własnego biznesu • podaje źródła finansowania działalności gospodarczej lub projektowanego przedsięwzięcia • definiuje makrootoczenie i mikrootoczenie przedsiębiorstwa • omawia zasady pracy zespołowej • wyjaśnia, czym jest marketing, oraz wymienia jego cele • wymienia rodzaje mediów reklamowych • wyjaśnia, na czym polega rachunkowość przedsiębiorstwa • wymienia podstawowe zasady księgowości • klasyfikuje i opisuje dowody księgowe • wymienia narzędzia realizacji zasad społecznej odpowiedzialności biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest promocja, oraz charakteryzuje jej narzędzia • wyjaśnia, czym jest reklama, oraz omawia cele działań reklamowych • rozróżnia rodzaje kosztów w przedsiębiorstwie • wymienia elementy sprawozdań finansowych • wymienia i omawia funkcje rachunkowości • wymienia podstawowe dokumenty księgowe firmy • identyfikuje rodzaje korupcji • wymienia zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie • wyjaśnia istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje akceleratorów biznesu w powstawaniu i rozwoju małych firm • przeprowadza prostą analizę rynku, na którym ma działać projektowane przedsiębiorstwo • wyjaśnia, na czym polega analiza strategiczna SWOT • wymienia i charakteryzuje elementy oraz przebieg procesu zarządzania firmą • wymienia style kierowania i wyjaśnia, czym się one charakteryzują • wymienia i omawia cechy dobrego wykonawcy • wymienia zasady skutecznego zarządzania ludźmi oparte na koncepcji przywództwa • wyjaśnia znaczenie terminu <i>marketing mix</i> oraz opisuje jego elementy • podaje przykłady wskaźników rentowności • uzasadnia konieczność prowadzenia rachunkowości w firmie • podaje różnice między księgowością pełną a księgowością uproszczoną • wymienia i omawia wady oraz zalety poszczególnych form opodatkowania 	<p>własne przedsięwzięcie społeczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje mikro- i makrootoczenie projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia • identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia, związane z lokalizacją • dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych • wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów • odczytuje informacje zawarte w reklamach i odróżnia je od elementów perswazyjnych • analizuje strukturę wyniku finansowego przedsiębiorstwa • uzupełnia fakturę VAT na podstawie dostarczonych danych • wypełnia książkę przychodów i rozchodów na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego • wymienia, rozróżnia oraz charakteryzuje podstawowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wypełnia zintegrowany wniosek CEIDG-1 • przedstawia procedurę likwidacji działalności gospodarczej • ocenia zastosowanie różnych stylów kierowania w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa i przedmiotu działalności • omawia zjawisko kreowania marki firmy z uwzględnieniem znaczenia barw firmowych • projektuje działania promocyjne planowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia • wyznacza próg rentowności na prostych przykładach • omawia zjawisko „szarej strefy” w Polsce • podczas zajęć terenowych przeprowadza wywiad z przedsiębiorcą w celu zebrania informacji o podejmowanych przez niego działaniach innowacyjnych i działań w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu

Wymagania na poszczególne oceny

konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
		<p>przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym oraz wymienia inne podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki oraz sposoby przeciwdziałania korupcji • przedstawia korzyści dla otoczenia i dla firmy wynikające ze stosowania zasad społecznej odpowiedzialności, • analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która odniosła sukces w życiu zawodowym, działając zgodnie z zasadami etyki 	<p>wartości etyczne w biznesie</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa przyczyny rozwoju „szarej strefy” i dowodzi jej negatywnego wpływu na gospodarkę • podaje przykłady sukcesów polskich przedsiębiorstw osiągniętych zgodnie z prawem i etyką biznesu • projektuje zajęcia terenowe mające na celu obserwację procesu funkcjonowania lokalnego przedsiębiorstwa 	